

Digitální média a pirátství

Audiovizuální pirátství

ČESKÁ
PROTIPIRÁTSKÁ
UNIE

Osnova

• Co je ČPU	strana 2
• Ochrana podle autorského zákona	strana 2
• Členění autorských práv	strana 2
• Charakter autorských práv	strana 3
• Ustanovení se vztahem k audiovizuálnímu pirátství	strana 3
• Rozmnožování	strana 4
• Obecná úprava	strana 4
• Tzv. volné užití – výjimka z práva na rozmnožování	strana 4
• Zúžení výjimky ve vztahu k pořízení rozmnoženiny zvukově obrazového záznamu při provozování ze záznamu	strana 5
• Technické prostředky ochrany práv	strana 5
• Rozšiřování	strana 6
• Pronájem a půjčování	strana 6
• Sdělování díla veřejnosti	strana 6
• Obecná úprava	strana 6
• Tzv. hotelová výjimka	strana 6
• STA výjimka	strana 7
• Internet a jiné podobné sítě	strana 8
• Škoda a bezdůvodné obohacení	strana 9
• Škoda	strana 9
• Vyčíslování škody v praxi	strana 10
• Bezdůvodné obohacení	strana 10
• Obecné poznámky o pirátství	strana 10
• Pirátství v audiovizi obecně	strana 11
• Pirátství optických disků a na Internetu	strana 12
• Internet	strana 13
• P2P sítě a stahování obecně	strana 14
• Přímé uploady	strana 14
• Výrobní pirátství na Internetu	strana 14
• Tzv. nekalé pomůcky	strana 15
• Streaming	strana 15
• DVD-R a CD-R pirátství	strana 15
• Pirátství poškozuje všechny	strana 17
• Aktivita ČPU	strana 19
• Kontakt	strana 20

Co je ČPU

Česká protipirátská unie (ČPU) byla založena filmovými a video distributory v roce 1991 za účelem ochrany autorských práv k audiovizuálním (filmovým) dílům a potírání všech forem pirátství v oblasti výroby, dovozu a šíření audiovizuálních děl. V průběhu své činnosti ČPU rozšířila svou působnost i na ochranu televizního vysílání, zvukově obrazových záznamů a jiných audiovizuálních produktů. Česká protipirátská unie je zájmové sdružení právnických osob podle § 20f a násl. obč. zákoníku, registrované Městskou částí Praha 8, Úřadem Městské části Praha 8 pod reg. č. 15/95. Činnost unie se řídí platnými stanovami (naposledy změněnými dne 26.10.2006) a rozhodnutími orgánů unie. Orgány sdružení jsou Valná hromada a Rada Unie. Statutárními zástupci jsou Mgr. Markéta Prchalová, ředitelka ČPU a Ing. Ladislav Hrabě, předseda Rady Unie. IČ sdružení je 45768706. Sdružení nebylo založeno za účelem zisku a veškeré nevyčerpané zdroje jsou užity na financování činnosti v dalším období. ČPU zastupuje a sdružuje subjekty poškozované porušováním autorského práva k audiovizuálním dílům a práv souvisejících s právem autorským k zvukově obrazovým záznamům a televiznímu vysílání včetně zastupování poškozených v trestním řízení v postavení zmocněnce poškozeného. ČPU není držitelem autorských práv, není oprávněna udílet svolení k užití audiovizuálních děl, zvukově obrazových záznamů či televizního vysílání ani za taková užití vybírat odměny. ČPU není kolektivním správcem práv.

V současné době sdružuje ČPU osmnáct subjektů z oblasti filmových a video distributorů, výrobců filmových děl a poskytovatelů televizních a kabelových programů. Na činnosti ČPU se podílí též protipirátské oddělení mezinárodní organizace Motion Picture Association (MPA) a členem ČPU je Národní filmový archiv. Členové ČPU mají 98% podíl na filmové distribuci v ČR (kina) a více než 95% podíl na trhu s filmovými DVD a VHS a ostatními filmovými nosiči (není zahrnuta pornografická a jiná specializovaná produkce, jako jsou např. naučné filmy pro rybáře, kutily, ski-carvingové lyžaře apod.).

Česká protipirátská unie sdružuje a/nebo zastupuje tyto subjekty: Blue Sky Film Distribution, a.s., Bontonfilm, a.s. (používá též značky Bonton Home Entertainment, Česká programová společnost, s.r.o., Centrum českého videa a Universal Pictures), Eurosport S.A., Falcon, a.s., Filmexport, s.r.o., Filmhouse, s.r.o., HBO Česká republika, spol. s r. o., Hollywood C.E., s.r.o., Intersonic s.r.o., organizační složka, Magic Box, a.s. (též značka Bioscop a tituly Warner Bros. a Paramount), Motion Picture Association (MPA), MTV Networks Europe, Národní filmový archiv, Palace Cinemas Czech, s.r.o. (značka Palace Pictures), Sony BMG Music Entertainment, s.r.o., SPI International Czech republic, s.r.o., Urania s.r.o., Warner Bros, s.r.o. a ZoneMedia Czech, s.r.o. Po registraci bude členem ČPU i Forum Home Entertainment Czech, s.r.o.

ČPU se od svého založení aktivně zasazuje o ochranu práv k audiovizuálním dílům a podporuje oprávněné zájmy svých členů v oblasti autorských práv. Za dobu své činnosti se výrazně zasadila o snížení podílu pirátských produktů na trhu. ČPU vyvíjí preventivní aktivity, tj. pravidelné kontroly tržišť, prodejen a půjčoven, v případě porušování práva ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení represivní aktivity, uskutečňuje informační a vzdělávací programy a podílí se na přípravě nových právních předpisů. Veškerá činnost České protipirátské unie směřuje též preventivně k omezení pirátské produkce a k posílení vnímání práv k duševnímu vlastnictví veřejností a státními orgány. Pro potřeby správních orgánů, Policie ČR, celních úřadů, soudů a státních zastupitelství pořádá již od svého vzniku různá školení a semináře; ve spolupráci s dalšími subjekty chránícími autorská práva a práva příbuzná pořádá konference k dodržování autorských práv v České republice. Česká protipirátská unie je v kontaktu s obdobnými organizacemi v zahraničí a účastní se výměny zkušeností v této oblasti.

Ochrana dle autorského zákona

Členění autorských práv

V souvislosti s ochranou práv duševního vlastnictví se nejčastěji hovoří o porušování práv na označení – zejména práv k ochranné známce (padělky textilu, obuvi, hodinek, parfémů apod.) a porušování autorských práv. Pojmem autorská práva (Copyright) hovorově označujeme práva k

duševnímu vlastnictví v oblasti kultury a vědy individuální povahy. Tato práva jsou upravena především zákonem č. 121/2000 Sb., autorským zákonem (AZ), a jsou dělena na:

1. Autorské právo – váže se k autorskému dílu
2. Práva související s právem autorským
 - a) Právo k výkonu výkonného umělce (právo příbuzné právu autorskému v platném právu zahrnováno pod širší práva související s právem autorským)
 - b) Právo výrobců zvukových záznamů
 - c) Práva výrobců zvukově obrazových záznamů
 - d) Právo rozhlasových a televizních vysílatelů
 - e) Jiná práva (právo zveřejnitelů dosud nezveřejněného díla, právo nakladatele na odměnu)
3. Právo pořizovatele databáze

Charakter autorských práv

Autorské právo a práva související s právem autorským jsou v ČR na rozdíl od průmyslových práv zásadně neformální, to znamená, že k poskytování autorskoprávní ochrany **není** třeba nějaké speciální registrace nebo zápisu do rejstříku děl a nositelů práv k nim. Právo autorské se vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav pokud splňují podmínky autorství. Zákon dále stanoví zákonnou domněnku autorství - nositelem práva je subjekt, jehož jméno či název je uveden obvyklým způsobem na díle nebo veden v rejstříku ochrany příslušným kolektivním správcem, není-li prokázán opak či není-li to v rozporu s jiným takto vedeným údajem. Zároveň autorský zákon stanoví, že neoprávněným zásahem do autorského práva je i odstranění či změna jakékoli elektronické informace o identifikaci díla a rozšiřování rozmnoženiny s takto změněnými či odstraněnými údaji. Na základě ustanovení § 107 autorského zákona je ochrana poskytována i dílům, výkonům výkonných umělců, zvukovým a zvukově obrazovým záznamům, rozhlasovému a televiznímu vysílání a dalším předmětům ochrany cizích státních příslušníků podle mezinárodních dohod či na základě vzájemnosti. S drtivou většinou zemí má ČR sjednány dohody zaručující ochranu předmětů ochrany cizích příslušníků na základě národního principu, tedy je poskytována stejná ochrana, jakou mají vlastní státní příslušníci.

Autorské právo je svým charakterem právo výlučné, autor je tedy absolutním vládcem nad svým dílem, nestanoví-li zákon jinak (tzv. zákonné licence, volná užití). Tato zákonem stanovená omezení výlučného autorského práva je nutné vykládat vždy restriktivně, tedy ve prospěch autora, nikoli uživatele. Zákon v § 29 odst. 1 stanoví, že „Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v tomto (tj. autorském) zákoně a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora“. Ve všech ostatních případech jakémukoli užití musí předcházet souhlas autora, u výhradního poskytnutí licence je povinná písemná forma (§ 46 odst. 4 AZ). Práva související s právem autorským jsou koncipována obdobně, i zde je vyžadován předchozí souhlas nositele práva s užitím, nestanoví-li zákon jinak. Omezení práv se zahrnují zejména užití pro vlastní osobní potřebu uživatelů (pro počítačové programy, databáze a architektonické stavby je stanoveno odlišně) a některá zvláštní užití např. v knihovnách, pro potřebu zdravotně postižených, užití pro občanské a náboženské obřady, úřední a zpravodajská licence apod.

Ustanovení se vztahem k audiovizuálnímu pirátství

Tato část materiálu shrnuje právní úpravu hlavních způsobů užití audiovizuálních děl a produktů. Způsoby užití díla stanoví autorský zákon příkladmo (§ 12 odst. 5 AZ) v ustanovení § 12 odst. 4 a jednotlivé způsoby pak definuje v ustanoveních § 13 až 23. Příkladný výčet je dán zejména skutečností, že technologický pokrok přináší stále nové způsoby užití, které zákonodárce

nemůže předem předvídat, nicméně chce chránit práva k dílu i ve vztahu k těmto novým způsobům užití. Obecně užití díla, ať už v původní či jiným zpracované nebo jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky, vyžaduje souhlas držitele práva (§ 12 odst. 1 AZ), nestanoví-li zákon jinak. Práva související s právem autorským jsou upravena obdobně a to odkazem na příslušná ustanovení § 12 až 23 v dílech zákona, upravující to které právo související s právem autorským.

Autorské právo k audiovizuálnímu dílu jako celku (včetně práv k dílům audiovizuálně užitým v souvislosti s užitím celého audiovizuálního díla) a práva související s právem autorským vykonává v souvislosti s užitím audiovizuálního díla zpravidla výrobce tohoto díla nebo osoba, které licenci udělil oprávnění k výkonu těchto práv; tato osoba také může jako jediná udělit souhlas s užitím daného audiovizuálního díla. Bez tohoto souhlasu nelze např. zhotovovat rozmnoženiny díla a šířit je. Výrobce jako vykonavatel autorského práva k filmovému dílu má pochopitelně zájem, aby se toto dílo šířilo i mimo teritorium státu svého vzniku a pokud se tak děje, aby jeho autorské právo k tomuto dílu bylo chráněno. Proto uděluje prostřednictvím licenční distribuční smlouvy právo k užití a šíření filmového díla (tzv. distribuční právo) distribučnímu subjektu na území určitého státu. Subjekt, kterému bylo toto distribuční právo uděleno, se tak stává tím, kdo je oprávněn šířit konkrétní filmové dílo v rámci přesně vymezených forem tohoto šíření (kino, domácí video, veřejné provozování) na určitém teritoriu a po určitou dobu. Tento subjekt je pak také v postavení poškozeného v případech neoprávněného užití díla.

Rozmnožování

Obecná úprava

§ 13 odst. 1 AZ: „Rozmnožováním díla se rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě.“. Průmyslová nebo kvazi-průmyslová výroba je dovolena jen se souhlasem nositele práva. Licence k rozmnožování kinematografických a video filmů na hmotné nosiče jsou poskytovány jen jako výhradní pro určité území, časové období a typ nosičů, a tedy písemně.

Tzv. volné užití – výjimka z práva na rozmnožování

V souvislosti s pirátstvím je důležité definovat, co je to užití pro osobní potřebu, a jaké další podmínky musí uživatel splnit, aby zhotovení rozmnoženiny díla bylo volným užitím, ke kterému není třeba souhlasu nositelů práv. Podmínky tzv. volného užití stanovuje autorský zákon v § 30 se současným využitím výkladového pravidla obsaženého v § 29 odst. 1 (viz výše) a odst. 2 podle kterého se volná užití vztahují pouze na zveřejněná díla. Případy volného užití jsou stanoveny taxativně, a osoba užívající dílo musí splnit všechny zákonné podmínky, jinak by se jednalo o exces z tohoto institutu a tedy o nedovolené užití porušující právo autorské. Především zákon jako výjimku výlučného autorského práva stanoví, že za užití díla se nepovažuje užití pro osobní potřebu; to však neplatí pro zhotovení rozmnoženiny počítačového programu či elektronické databáze nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou. Za podmínek stanovených zákonem tak lze pro osobní potřebu užit díla bez svolení nositelů práv a to včetně zhotovení rozmnoženiny pro osobní potřebu či přeložení či jiné zpracování díla pro osobní potřebu, avšak chápanou v nejužším smyslu slova vlastního osobního soukromí fyzické osoby.

Při dodržení všech podmínek daných zákonem je zhotovení **jediné** rozmnoženiny díla pro vlastní osobní potřebu zhotovitele v souladu s právem, a není k němu zapotřebí výslovného souhlasu nositelů práv k dílu. Toto omezení práva autorského je vázáno na podmínku, že jde o dílo již zveřejněné a že si rozmnoženinu (napodobeninu) zhotoví sám ten, jehož vlastní osobní potřebě má sloužit. Pojem „vlastní osobní potřeba“ je užší než pojem vlastní potřeby vůbec. Zhotovením pro osobní potřebu není např. zhotovení rozmnoženiny pro účely hospodářské; vždy musí jít o užití v rámci „osobního soukromí“. Rozmnoženinu, pořízenou v rámci volného užití při splnění všech zákonných podmínek, nelze po právu rozšiřovat ani užívat jinak, než k výhradně soukromé potřebě **zhotovitele** v rámci jeho soukromí (viz § 30 odst. 5 AZ –

„Rozmnoženina zhotovená pro osobní potřebu nesmí být použita k jinému účelu“).

Jakékoli jiné užití této rozmnoženiny, např. její rozšiřování prodejem včetně nabízení za tímto účelem, veřejné předvádění, pronájem a půjčování je užitím díla a je možné pouze za podmínky výslovného (smluvního) svolení majitele autorských práv k takovému dílu, v případě audiovizuálních děl výrobce filmového díla. Vlastník rozmnoženiny díla ve formě kompaktního disku, videokazety, záznamu na pevném disku počítače či zaznamenaného na jiném hmotném substrátu, ať už se jedná o rozmnoženinu pořízenou výrobcem díla nebo oprávněným distributorem a jimi uvedenou na trh (nepřesně nazývanou "originál"), či o rozmnoženinu pořízenou jakkoliv jinak, nesmí bez výslovného svolení výrobce díla na nosiči zaznamenaného dále šířit, rozmnožovat a jinak veřejně užívat, veřejně předvádět, pronajímat k veřejnému předvádění a nebo půjčovat za úplatu. Pro tyto případy obecně platí, že **"kdo nabude originálu díla nebo jeho rozmnoženiny, nenabývá tímto práva k užití díla,** není-li výslovně ujednáno jinak" (srov. § 30 zák. č. 35/1965 Sb. a § 9 odst. 3 zák. č. 121/2000 Sb.). Vlastník rozmnoženiny každého díla chráněného podle práva autorského, získané prostou kopií této rozmnoženiny, má exemplář díla vždy pouze pro vlastní osobní potřebu.

Excesem z institutu volného užití díla je pak vedle pořízení rozmnoženiny dosud nezveřejněného díla nebo rozšiřování kopie zveřejněného díla zhotovené původně pro vlastní potřebu zhotovitele prodejem či jiným převodem vlastnického práva i výroba rozmnoženiny pro jinou než vlastní osobní potřebu zhotovitele, stejně jako zhotovení více rozmnoženin určitého díla či zhotovení rozmnoženiny díla jiným subjektem, než subjektem pro jehož osobní potřebu je tato rozmnoženina určena.

Zúžení výjimky ve vztahu k pořízení rozmnoženiny zvukově obrazového záznamu při provozování ze záznamu

Novela autorského zákona účinná od 22.5.2006 zúžila výjimku z rozmnožování. Podle § 30 odst. 2 AZ sice do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla, ale odst. 3 dále stanoví, že je užitím podle autorského zákona pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu (§ 20) i pro osobní potřebu fyzické osoby. Zákon tedy výslovně neumožňuje (zakazuje) pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho promítání v kině či jiném zařízení, a to ani pro osobní potřebu fyzické osoby.

Technické prostředky ochrany práv

Podle ustanovení § 30 odst. 6 AZ nejsou ustanovením § 30 odst. 1 dotčena ustanovení § 43 a 44. Ustanovením § 30 odst. 6 AZ je vyjádřena zásada, že volná užití nejsou nadřazena právu autora opatřit své dílo technickými prostředky k ochraně práv. Podle ustanovení § 43 odst. 3 zákon účinnými technickými prostředky rozumí jakoukoli technologii, zařízení nebo součástku, která je při své obvyklé funkci určena k tomu, aby zabráňovala nebo omezovala takové úkony ve vztahu k dílům, ke kterým autor neudělil oprávnění, jestliže užití díla může autor kontrolovat uplatněním kontroly přístupu nebo ochranného procesu jako je šifrování, kódování nebo jiná úprava díla nebo uplatněním kontrolního mechanismu rozmnožování. Zákon dále stanoví, že do práva autorského neoprávněně zasahuje ten, kdo obchází účinné technické prostředky ochrany práv, a také ten, kdo vyrábí, dováží, přijímá, rozšiřuje, prodává, pronajímá, propaguje prodej nebo pronájem nebo drží k obchodnímu účelu zařízení, výrobky nebo součástky nebo poskytuje služby, které

a) jsou za účelem obcházení účinných technických prostředků nabízeny, propagovány nebo uváděny na trh,

b) mají vedle obcházení účinných technických prostředků jen omezený obchodně významný účel nebo jiné užití, nebo

c) jsou určeny, vyráběny, upravovány nebo prováděny především s cílem umožnit nebo usnadnit obcházení účinných technických prostředků.

Jinými slovy, zákon sice umožňuje pořízení kopie zveřejněného díla pro vlastní osobní potřebu, ale takovou kopii si nemůže uživatel zhotovit z nosiče či jiné předlohy díla, pokud je opatřena technickými prostředky ochrany práv neumožňující její zkopírování.

Rozšiřování

§ 14 odst. 1 AZ: „Rozšiřováním originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem.“. Neoprávněným užitím díla je tak i nabízení neoprávněných rozmnoženin inzeráty, prostřednictvím internetových stránek a individuálně rozšiřovaných seznamů. Tato úprava ulehčuje případné trestné stíhání pachatelů, neboť není zapotřebí prokázat, že pachatel skutečně neoprávněnou rozmnoženinu prodal, daroval apod., ale postačí prokázat, že ji za tímto účelem nabízel. Ve vztahu ke konkrétním rozmnoženinám, které již byly na území Evropských společenství oprávněně rozšiřovány, je však právo na rozšiřování vyčerpáno (§ 14 odst. 2 AZ); právo na pronájem a půjčování však zůstává nedotčeno. Autorský zákon výslovně zahrnuje nabízení originálu nebo rozmnoženiny díla za účelem prodeje nebo jiného převodu vlastnického práva do užití rozšiřováním (§ 14 odst. 1 AZ). Rozmnoženina zhotovená v rámci institutu volného užití nemůže být předmětem rozšiřování (viz § 30 odst. 5 AZ), a to ani nevýdělečně. Rozšiřování takto zhotovené rozmnoženiny by nebylo oprávněné a proto se na něj nemůže vztahovat vyčerpání práva podle § 14 odst. 2 AZ.

Pronájem a půjčování

Pronájem a půjčování upravují § 15 a 16 AZ - jedná se o zpřístupňování díla ve hmotné podobě poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla na dobu určitou, a to v případě pronájmu za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu. Půjčování se od pronájmu odlišuje tím, že se jedná o zpřístupňování díla nikoli za účelem prospěchu a to zařízením přístupným veřejnosti. Jak bylo uvedeno výše, institut vyčerpání práva podle § 14 odst. 2 AZ se nevztahuje na pronájem a půjčování; k pronájmu a půjčování je proto třeba vždy souhlasu držitele práva.

Sdělování díla veřejnosti

Obecná úprava

§ 18 odst. 1 AZ: „Sdělováním díla veřejnosti se rozumí zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově“ představuje určitou generální klauzuli upřesněnou dalšími odstavci § 18, kdy ustanovení § 19 až 23 se vztahují k některým typickým způsobům užití díla jeho sdělováním veřejnosti. U audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů pak přichází v úvahu užitím provozováním ze záznamu a jeho přenos (§ 20), vysílání televizí (§ 21), přenosem televizního vysílání (§ 22) a provozování televizního vysílání (§ 23).

Pokud se týká práva na užití kabelovým přenosem děl zaznamenaných na zvukově obrazový záznam, je toto právo dle ustanovení § 96 odst. 1 písm. c) AZ spravováno povinně kolektivně s výjimkou případů, kdy právo na kabelový přenos vykonává vysílatel ke svému vlastnímu vysílání, bez ohledu na to, zda jde o jeho vlastní práva nebo o práva, která vykonává na základě licenční smlouvy uzavřené s nositelem práva. S ohledem na ustanovení § 101 odst. 9 AZ nelze vyloučit účinek hromadných smluv uzavíraných kolektivními správci s uživateli pro licence k televiznímu vysílání určitého druhu děl a k provozování televizního vysílání určitého druhu děl a zvukově obrazových záznamů.

V praxi jsou tedy pokud se týká užití dle ustanovení § 20 až 23 AZ individuálně (tj. prostřednictvím výrobců či držitelů národních licencí) vykonávána práva k audiovizuálním dílům a zvukově obrazovým dílům dle § 20 a 21, práva k televiznímu vysílání dle § 22 a 23 a práva k audiovizuálním dílům a zvukově obrazovým záznamům dle § 22, jsou-li vykonávána přímo vysílatelem.

Tzv. hotelová výjimka

Ve vztahu k provozování rozhlasového a televizního vysílání (§ 23) byla v roce 2005 na základě poslanecké iniciativy zakotvena v českém zákoně bezprecedentní výjimka, vylučující z práva na provozování rozhlasového a televizního vysílání zpřístupňování díla pomocí přístrojů

technicky způsobilých k příjmu rozhlasového a televizního vysílání ubytovaným v rámci poskytování služeb spojených s ubytováním, jsou-li tyto přístroje umístěny v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými osobami, a zpřístupňování díla pacientům při poskytování zdravotní péče ve zdravotnických zařízeních v ubytovacích zařízeních. Tato výjimka byla již v době svého vzniku hojně kritizována pro svůj nesoulad s Informační směrnicí (č. 2001/29/ES), Bernskou úmluvou a WCT a vedla až k formálnímu upozornění Evropské komise č. 2005/4430 kvůli neslučitelnosti s komunitárním právem. S ohledem na řešení předběžné otázky v charakterově stejné věci (SGAE versus RAFAEL HOTELES) Soudním dvorem Evropských společenství nebyla tato výjimka zrušena ani novelou účinnou od 22.5.2006. Soudní dvůr ES však vydal 7. prosince 2006 rozhodnutí, ve kterém stanovil, že provozování rozhlasového a televizního vysílání přístroji umístěnými v prostorách ubytovaných je s ohledem na směrnici č. 2001/29/ES užitím díla, ke kterému je třeba souhlasu držitele práva. Toto rozhodnutí má bezprostřední dopad i na posouzení stejné věci v našich podmínkách, protože vyhlášená mezinárodní smlouva má přednost před českým zákonem. V současnosti je připravována novela pro zrychlený legislativní postup, která uvedený nesoulad ze zákona odstraní (zrušením výjimky a vrácením znění § 23 do znění účinného do 22.2.2005).

STA výjimka

Tzv. společnou televizní anténou (STA) rozumíme zařízení sestávající se z jedné či více antén a související kabelové propojení s dvěma či více televizními či rozhlasovými přijímači ve dvou či více jednotkách. STA mají, pokud se týká převzatého vysílání, typově shodné postavení s provozovateli kabelových televizí.

Podle § 22 AZ se přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání rozumí zpřístupňování předmětu ochrany přenosem vysílání bezdrátově nebo po drátu. Novela autorského zákona účinná od 23.2.2005 doplněná novelou účinnou od 22.5.2006 zakotvila výjimku pro tzv. společné televizní antény (STA) ve znění: „§ 22 odst. 3: Umožnění příjmu současného, úplného a nezměněného rozhlasového nebo televizního vysílání na přijímačích téže budovy, popřípadě komplexu budov k sobě prostorově nebo funkčně přináležejících, pomocí společných domovních antén se za užití díla nepovažuje za podmínky, že je umožněn příjem pouze zemského a nezakódovaného analogového vysílání a společný příjem není využíván za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu.“. Tato výjimka vrátila do našeho právního řádu výjimku účinnou do 30.11.2000, avšak omezila ji nekomerčním účelem a možností v rámci využití výjimky přenášet pouze zemské nezakódované analogové vysílání. Všechny omezující podmínky musí být splněny kumulativně, zároveň. Jedná se o následující podmínky:

1. Jedná se o současný, úplný a nezměněný přenos vysílání pomocí společných domovních antén;
2. Příjem je umožněn na přijímačích téže budovy nebo komplexu budov, které k sobě prostorově nebo funkčně přináleží;
3. Přenášeno je zemské nezakódované vysílání;
4. Společný příjem není obchodně využíván.

Nesplnění jedné podmínky znamená, že výjimku není možné na případ aplikovat vůbec a k užití předmětu ochrany potřebuje uživatel předchozí svolení nositele práva. Výjimku tedy nelze aplikovat a svolení k užití je třeba získat např. v případě, že přenos není úplný, v případě, kdy budovy spolu prostorově nebo funkčně nepřináleží, je přenášeno satelitní nebo zakódované vysílání nebo je společný příjem komerčně využíván. Podle doktrinárního výkladu nevyhovuje podmínkám výjimky pro STA ani případ, kdy si příjem nezajišťují domácnosti sami, ale zajišťuje je pro ně jiný subjekt, např. bytové družstvo, smluvní partner apod. V této souvislosti uvádíme i výňatek z Odborného stanoviska Ústavu autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního právnícké fakulty Univerzity Karlovy k ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 35/1965 Sb., autorského zákona, které je transponováno v předmětném ustanovení § 22 odst. 3 účinného autorského zákona: „...zásadě zužujícího výkladu výjimek z povinnosti získat k užití díla souhlas autora nevyhovuje výklad, kdy společnou anténou je anténa, ze které si příjem nezajišťují samy domácnosti ve více domech bezprostředně souvisejících, nýbrž kdy je pro ně

zajišťuje na vlastní účet a odpovědnost určitá třetí osoba ..., např. bytové družstvo, které je právně subjektem odlišným od svých členů - družstevníků. ... Proto i bytové družstvo musí podle našeho názoru mít k šíření děl přenosem televizního vysílání souhlas nositelů autorských práv.“

V případech, kdy přenos z jakéhokoli důvodu nevyhovuje podmínkám výjimky, musí provozovatel společné televizní antény požádat o předchozí souhlas nositele práv. Především se jedná o televizního případně rozhlasového vysílatele, který zpravidla vykonává své právo sám nebo prostřednictvím obchodního agenta. Zároveň je provozovatel STA povinen vypořádat práva k dílům, výkonům výkonných umělců a zvukovým a zvukově obrazovým záznamům, které jsou obsahem přenášeného vysílání. Tato práva jsou spravována převážně prostřednictvím kolektivní správy práv (§ 96 odst. 1 písm. a) bod 1 a 2 a písm. c) aut. zákona).

Internet a jiné podobné sítě

Užití děl v prostředí Internetu je sdělováním díla veřejnosti definuje autorský zákon výslovně v § 18 odst. 2: „Sdělováním díla veřejnosti podle odstavce 1 je také zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí.“. O takový způsob užití se jedná i v případě interaktivních služeb na požádání (on demand), ač v takovém případě nemá faktický přístup k dílu kdokoli, nýbrž osoba individuálně určená, viz např. Kříž, J. a kol.: Autorský zákon komentář a předpisy související, 2. aktualizované vydání, Linde Praha a.s., 2005, str. 101. Ustanovení § 18 odst. 2 aut. zák. přitom definuje jeden ze způsobů sdělování díla veřejnosti prostřednictvím světové počítačové sítě Internet; generální klauzuli sdělování díla veřejnosti včetně sdělování jinými způsoby prostřednictvím sítě Internet či jinými obdobnými sítěmi obsahuje § 18 odst. 1 aut. zák.

Vyloučení resp. omezení odpovědnosti pouhých poskytovatelů fyzického vybavení k umožnění nebo uskutečnění sdělování díla veřejnosti další osobou není samo o sobě sdělováním díla veřejnosti, jak konstatuje Informační směrnice (2001/29/ES) ale i zásady vyjádřené ve Směrnici o elektronickém obchodu (2000/31/ES). Tyto zásady byly do autorského zákona původně transformovány velmi problematickým ustanovením § 18 odst. 3 AZ. Samotné ustanovení § 18 odst. 3 AZ připouští různé účelové výklady a jejich nesprávnost je prokazována až z kontextu, smyslu a účelu autorského zákona. V současnosti toto ustanovení nemá již žádné opodstatnění, a to nejen s ohledem na rozsáhlou novelizaci autorského zákona účinnou od 22.5.2006, která požadavky Informační směrnice (2001/29/ES) ale i zásady vyjádřené ve Směrnici o elektronickém obchodu (2000/31/ES) transformovala dokonaleji a úplně v ustanovení § 38a aut. zák.; ale i s ohledem na zákon č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti, kterým byla implementována Směrnice o elektronickém obchodu. Existence ustanovení § 18 odst. 3 aut. zák. byla přitom obhajována právě s poukazem na tyto dvě zmíněné směrnice; je proto paradoxní a zajisté i nežádoucí, že ustanovení přijaté za účelem naplnění ustanovení předmětných směrnic je zneužíváno k obcházení Informační směrnice a zároveň zasahuje do oblastí, které Směrnice o elektronickém obchodu výslovně vylučuje*).

V postavení pouhých poskytovatelů fyzického vybavení však nejsou provozovatelé různých Direct Connect (DC) hubů a BitTorrent trackerů, které umožňují nelegální sdílení chráněných souborů po Internetu. Prostřednictvím DC hubů si uživatelé vyměňují informace, kdo který soubor nabízí, a tím je jim de facto umožněno požadovaný soubor stáhnout od jiného uživatele služby. Direct Connect huby fungují jako zprostředkovatel informací; jedině jejich prostřednictvím zjistí zájemce o stažení nějakého souboru, od kterého z účastníků sítě může uvedený soubor stáhnout. Huby také jednoduše nasměrují zájemce na místo, kde si může popotávaný soubor stáhnout. Pomocí hubů jednotliví účastníci sítě zveřejňují seznam nabízených souborů a jiní účastníci využívají programu hubu k vyhledání místa, kde je

*) Viz např. bod 18 preambule Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“): „... Televizní vysílání ve smyslu směrnice 89/552/EHS ani rozhlasové vysílání nejsou službami informační společnosti...“, přičemž Směrnice v souladu se svým názvem upravuje pouze oblast služeb informační společnosti, viz např. článek 1 Směrnice.

požadovaný soubor k dispozici a k jednoduchému přístupu k tomuto místu. Huby představují významné zjednodušení a urychlení on-line distribuce souborů; bez jejich fungování by sdílení souborů prakticky nebylo možné. Huby jsou programy provozované na konkrétním počítači; za jejich činnost je odpovědný ten, kdo hub zprovoznil a provozuje. I provozovatele hubů je možné identifikovat prostřednictvím IP adres, na kterých huby fungují resp. fungovaly. Za pomoc ke spáchání trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 152 tr. zák. pořízení rozmnoženin autorských děl, výkonů výkonných umělců a zvukových a zvukově obrazových záznamů s úmyslem jejich dalšího šíření a sdělování díla veřejnosti prostřednictvím počítačových a obdobných sítí je porušením autorského práva a práv souvisejících s právem autorským na rozmnožování podle § 12 odst. 4 písm. a), § 13, § 71 odst. 2 písm. c), § 76 odst. 2 písm. a) a § 80 odst. 2 písm. a) a na sdělování veřejnosti podle § 12 odst. 4 písm. f), § 18, § 71 odst. 2 písm. g), § 76 odst. 2 písm. e) a § 80 odst. 2 písm. e) zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona. Obdobné je i postavení provozovatelů BitTorrent trackerů, tedy serverů, které umožňují sdílení dat prostřednictvím sítě BitTorrent. Uživatel na něm vyhledá film, o který má zájem, a stáhne si z něj malý soubor s příponou .torrent, který poté načte do svého klienta (tj. programu zajišťujícímu přenos). Soubor .torrent obsahuje různé informace: jméno, velikost, datum vytvoření, způsob rozdělení filmu na jednotlivé bloky dat, kontrolní součty jednotlivých bloků a především odkaz na místo, kde je umístěn tracker, k němuž se má klient připojovat. Jakmile uživatel stáhne některou část filmu a je ověřena její integrita, automaticky se poskytuje k dalšímu sdílení. Po stažení kompletního filmu má uživatel možnost nechat jej nadále nasdílený celý. V případě této sítě jsou automaticky sdílěna data, která uživatel stahuje, takže ilegálního poskytování dat se uživatel dopouští i při stahování. Je zřejmé, že bez serverů – BitTorrent trackerů – by k přenosu nemohlo dojít.

Z hlediska objektivního porušení práva je přitom lhostejné, zda je dílo sdělováno úplatně či bezúplatně, protože obdobně jako u jiných způsobů užití autorských děl a jiných předmětů ochrany není úplatnost charakterem užití.

Škoda a bezdůvodné obohacení

Škoda

Porušováním autorských práv je způsobována škoda jak původním nositelům práv, tak především osobám, které nabyly licenci oprávnění dílo užít. Pokud se týká kinematografických a video filmů, jsou takové licence poskytovány jako výhradní za odměnu, která takovému exkluzivnímu postavení odpovídá. Porušením práva neoprávněným užitím díla tak dochází k průlomům do výhradní licence, přičemž držitel licence vzniká škoda na ceně licence, neboť se tak jeho investice k držení a využívání výhradní licence stala nezhodnotitelnou.

Kromě škody na autorských právech a právech souvisejících s právem autorským (způsobené znehodnocením investice do výhradní licence, viz výše) a na dobrém jméně poškozené společnosti a jejího zboží a na dobrém jméně výrobců filmů (neoprávněné rozmnoženiny jsou velmi často méně kvalitní než legitimní distribuční rozmnoženiny a u spotřebitele tak může vzniknout mylný dojem o nekvalitě samotného díla resp. jeho provedení ze strany licensora) vzniká porušením práv však i přímá škoda na ušlém zisku za nerealizované prodeje. Podle § 40 odst. 4 AZ se poškozený může místo skutečně ušlého zisku domáhat náhrady ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání licence k užití díla v době jeho neoprávněného nakládání s dílem. Toto ustanovení se přiměřeně vztahuje i na práva nositelů práv k jiným předmětům ochrany dle autorského zákona, tedy ustanovením § 86 aut. zákona i na práva výrobců zvukově obrazových záznamů.

Pokud by si osoba užívající dílo při svém jednání počínala v souladu s právem a vyžádala si souhlas k užití, musela by zaplatit odměnu, kterou držitelé práva za takové užití inkasují od jiných osob užívajících dílo stejným způsobem. Např. u užití rozšiřováním musí uživatel zakoupit legitimní distribuční rozmnoženiny přímo od poškozených nebo od jejich smluvních partnerů, a zaplatit za ně požadovanou cenu. Poškození by v takovém případě realizovali zisk minimálně ve výši katalogové ceny toho kterého titulu vynásobené počtem rozšiřovaných kusů. Katalogovou cenou se rozumí prodejní velkoobchodní cena bez DPH včetně distribučního

příplatku, je-li účtován každému smluvnímu partnerovi k ceně uvedené v katalogu. Katalogová cena představuje odměnu za poskytnutí nevýhradní podlicence k rozšiřování rozmnoženin toho kterého filmového titulu. S ohledem na ustanovení § 40 odst. 4 AZ není přitom podstatné, zda by osoba za takových podmínek oprávněně rozmnoženiny skutečně nakoupila.

Vyčíslování škody v praxi

Prokazování ceny licence k užití díla jeho rozmnožováním a rozšiřováním může, alespoň u audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů, ve většině případů přesahovat potřeby trestního stíhání a podstatně jej protáhnout, neboť licence jsou udělovány jako výhradní a nepřevoditelné za cenu tzv. minimální garance vztahující se často k „balíku“ určitých titulů či s povinností odvádět výrobci určitý objem z tržeb. Z toho důvodu se při vyčíslování škody na ušlém zisku vychází z odměny za poskytnutí nevýhradní podlicence k užití rozmnoženiny díla tím kterým způsobem užití, nejčastěji rozšiřováním, pronájmem a půjčováním a provozováním ze záznamu na komerčním nosiči. Výše této odměny u toho kterého držitele práv je prokazována zpravidla vydanými ceníky platnými v době neoprávněně užitého díla, resp. v případě předpremiérového neoprávněného užití prvními možnými ceníky.

Ceny výhradní licence k rozmnožování, rozšiřování audiovizuálních děl, pronájmu a půjčování a/nebo ke sdělování veřejnosti se pohybují v řádu tisíců až desetitisíců amerických dolarů a je zřejmé, že převyšují částku potřebnou k získání nevýhradní podlicence k užití jediné rozmnoženiny. Cena poskytnutí nevýhradní podlicence představuje minimální zisk poškozeného bez DPH a maloobchodních marží, který poškozenému ušel v důsledku porušení práva.

Při vyčíslení druhé složky celkové škody (škody na autorských právech a právech souvisejících s právem autorským a na dobrém jméně poškozeného a jeho zboží a na dobrém jméně výrobců filmů přihlíží poškození k atraktivnosti titulu, tedy k době, kdy byl titul uveden na trh, ke skutečnosti, zda již byl vůbec vydán na nosičích audiovizuálního záznamu, směrodatná je též cena převodu práv od zahraničního výrobce (cena licence), dále poměrná výše nákladů vydaných na výrobu, marketing a distribuci titulu. Tato část škody je způsobena samotným porušením výhradního distribučního práva k jednotlivým titulům. Výše této složky škody se u jednotlivých filmů i poškozených liší, a to zejména s ohledem na rok vydání, charakter děl (např. nezávislé umělecké filmy vs. vysokorozpočtové blockbustery), cenovou politiku toho kterého výrobce a postavení poškozeného vůči výrobcům děl. Základní cena práv výhradní licence běžného filmového díla je 100.000,- Kč; u děl vydaných před rokem a více vyčísľují poškození zpravidla pouze základní cenu práv.

V trestním řízení poškození požadují zpravidla pouze úhradu škody na ušlém zisku vyčíslenou ve výši odměny za udělení nevýhradní podlicence k užití díla a dále setinu škody vyčíslené podle předchozího odstavce.

Bezdůvodné obohacení

Ustanovení § 40 odst. 4 AZ stanoví výši bezdůvodného obohacení vzniklého na straně porušitele práva na dvojnásobek odměny, která by byla k získání potřebné licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem. Cena této licence se u jednoho titulu pohybuje v řádu tisíců a desítek tisíců amerických dolarů.

Obecné poznámky o pirátství

Pirátstvím rozumíme neoprávněné užívání autorských děl či jiných předmětů ochrany dle práva autorského takovým způsobem, který přísluší pouze nositelům práv k těmto dílům resp. jiným předmětům ochrany. Pirátství je parazitování na duševním vlastnictví někoho jiného a to především za účelem zisku. Pojmenování pirátství vzniklo původně podle pojmenování černých rozhlasových stanic umístěných na lodích, které kotvily v mezinárodních vodách. Tyto stanice neoprávněně vysílaly hudbu, tedy autorská díla. Rozšíření tohoto názvu na celou oblast porušování práv k duševnímu vlastnictví je zcela příhodné. Také námořní pirát okrádal jiné lodě a bral majetek, který nebyl jeho. Pouze nádech romantiky se zcela vytratil. Dnešního piráta

zajímá pouze zisk. Pokud tedy bude moci, použije i váš výtvor, aby ho zpeněžil. Současní piráti se také často dopouštějí i jiné trestné činnosti a výjimkou není ani jejich účast ve zločinných spolčeních a organizovaném zločinu. Odhaduje se, že zisky z pirátství vysoce převyšují zisky z drog a prostituce dohromady.

Z hlediska platného práva je pirátství:

- autorskoprávní delikt
- trestný čin resp. správní delikt podle autorského zákona (§ 105a-105c)
- celní přestupek resp. delikt dle zákona na ochranu spotřebitele
- může porušovat i další předpisy (o hospodářské soutěži, podnikání, nakládání s audiovizuálními díly, o vysílání apod.)

Autorská práva a jejich ochrana jsou upraveny především těmito právními předpisy:

Autorský zákon č. 121/2000 Sb.

Občanský zákoník (škoda a bezdůvodné obohacení)

§ 152 trestního zákona

§ 32 přestupkového zákona

Tzv. protipirátský zákon č. 191/1999 Sb.

Obchodní zákoník (nekalá soutěž)

Zákon o ochraně spotřebitele

§ 88 odst. 8 zákona o telekomunikacích

Pirátství v audiovizi obecně

Audiovizuálním pirátstvím rozumíme jakékoli neoprávněné užití audiovizuálního díla (tedy díla filmového nebo jiného díla, které se sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu, ať již doprovázených zvukem či nikoli), zvukově obrazového záznamu a televizního vysílání. Podle způsobu neoprávněného užití rozdělujeme audiovizuální pirátství do těchto nejčastějších typů:

- Výrobní pirátství – tj. výroba a rozšiřování (distribuce) neoprávněných rozmnoženin audiovizuálních děl (např. na DVD, CD, VHS)
- Neautorizované veřejné projekce – tj. neoprávněné provozování díla ze záznamu, nejčastěji z komerčního nosiče, tedy DVD a VHS
- Televizní pirátství, Krádeže signálu – různé neoprávněné užití televizního vysílání, zejména neoprávněné vysílání audiovizuálních děl, neoprávněný přenos cizího televizního vysílání v kabelových sítích nebo společnou televizní anténou a neoprávněné sdělování vysílání veřejnosti např. v hotelech, restauracích, klubech, internetem apod. K tomuto typu pirátství bývají přiřazovány i neoprávněné příjmy chráněného vysílání, např. placené televize, i když ne v každém případě se nutně jedná o autorskoprávní delikt – v každém případě jde ale o správní delikt při jehož páchání vzniká škoda a bezdůvodné obohacení.
- Internetové pirátství – pirátství prostřednictvím internetu, především umožnění stahování souborů a zpřístupnění souborů ke sdílení (download), přímý upload na file hostingové služby, nabízení pirátských nosičů prostřednictvím internetu, streaming a webcasting, tedy promítání a vysílání po internetu na objednávku i bez ní a v neposlední řadě i nabízení nekalých pomůcek, zveřejňování jejich schémat a zveřejňování přístupových kódů k zakódovaným vysíláním
- Nekalé pomůcky – tj. pomůcky umožňující omezit či vyřadit z provozu technické prostředky k ochraně díla před neoprávněným užitím, např. dekódovací programy DeCSS a jiné k prolomení kódu DVD, videodekodéry obcházející kódování záznamu atd.
- Paralelní import – tj. dovoz oprávněných rozmnoženin ze zahraničí mimo EU bez příslušné licence pro naše území

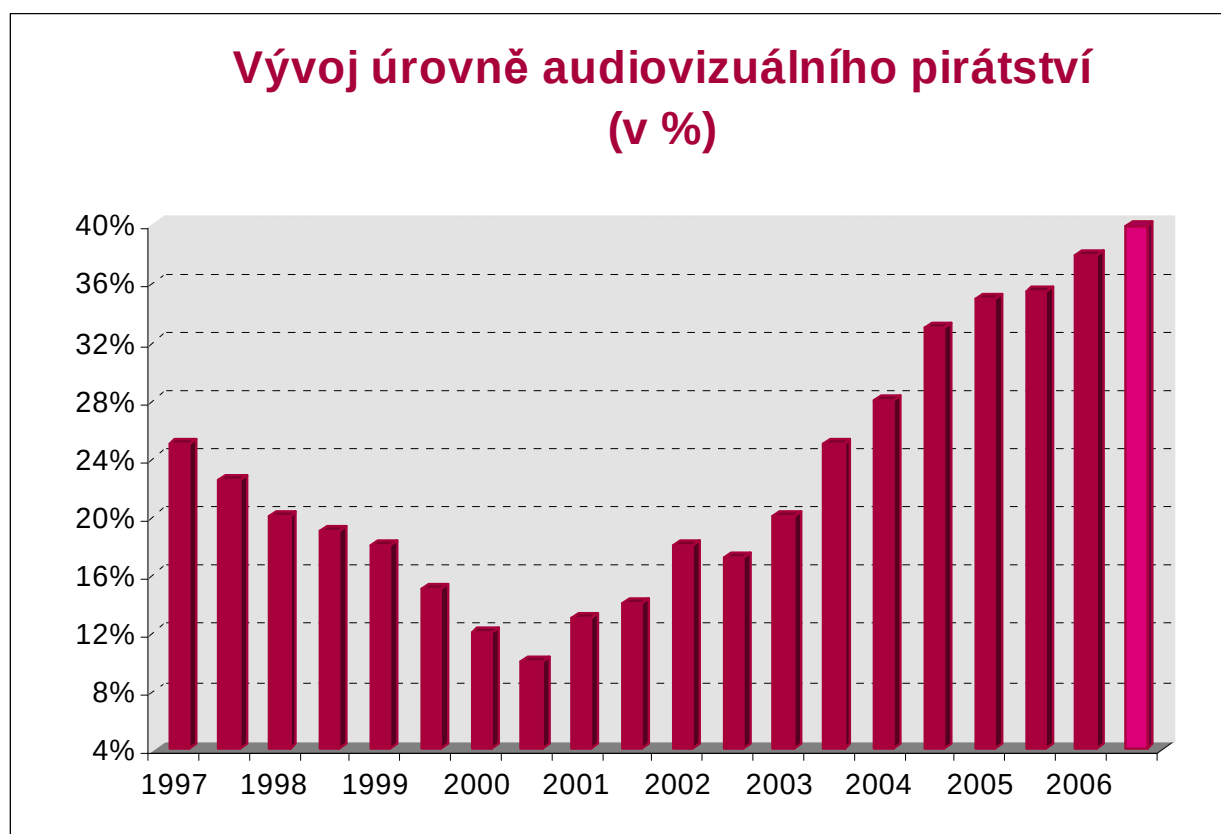
Piráctví optických disků a na Internetu

Tzv. digitální pirátství je kombinací výrobního pirátství, kdy hmotným substrátem díla je optický disk (zejména DVD-/+R, DVD a CD-R), internetového pirátství a zneužitím nekalých pomůcek k digitálnímu pirátství.

Digitální audiovizuální pirátství se začalo v České republice vyskytovat v průběhu roku 2000, jeho značný rozvoj však nastal až v roce 2002 zejména v souvislosti s rozšířením DVD technologie. Tato technologie rehabilitovala v očích pirátů i starší VCD formát (video CD), který se v ČR nerozšířil. Kromě malého rozšíření příslušné technologie chránily český trh také další skutečnosti, zejména nízká jazyková vybavenost zákazníků, kteří navíc dávali přednost dabovaným filmům před titulkovými a poměrně malý počet česky, resp. slovensky hovořícího obyvatelstva, pro které se pirátům nevyplatilo průmyslově vyrábět národní verzi. Některé destinace, zejména Asie, se však již před lety potýkaly s obrovskou produkcí pirátských videokompaktních disků.

Tato přirozená ochrana našeho trhu však s příchodem DVD vzala za své. S rozšířením technologie DVD roste zároveň počet lidí, disponující nejen přehrávačem DVD, ale i jiných formátů, zejména video kompaktních disků a v některých případech i CD-R či CD-RW. I běžné přehrávače DVD totiž umožňují přehrát film i na VCD, resp. i na páleném CD, pokud je vypáleno ve formátu VCD. Také ochota zákazníků dívat se na film v cizojazyčné verzi nebo s titulky je vyšší, zejména u mladší generace to povzbuzuje piráty k větší aktivitě a k nabízení stále širší nabídky filmů. Z hlediska pirátských aktivit představuje DVD v nynější době lehce dostupný, kvalitní a aktuální master, tedy předlohu k výrobě jiných pirátských nosičů. Zároveň také představuje ideální nosič k distribuci do velkého počtu jazykově odlišných regionů, neboť vzhledem ke kapacitě umožňuje současné zaznamenání velkého počtu titulů a dokonce i zvukových stop. Vypálená DVD v zahraničí nahrazují CD-R a i u nás se po poklesu cen médií i vypalovaček na úroveň CD-R stala dominantním formátem, byť z hlediska kapacity a tím i rozmanitosti obsahu nemohou zcela nahradit běžně užívaná lisovaná DVD.

Následující graf zobrazuje vývoj úrovně audiovizuálního pirátství v České republice. Údaje za rok 2007 jsou odhady na základě dosavadních zjištění.

Jak je dobře patrné z grafu, od poloviny roku 2001 dochází nárůstu pirátství, který má souvislost zejména s rozvojem digitálních technologií. Jen v průběhu roku 2002 došlo k nárůstu odhadované míry pirátství v audiovizí z 13 na cca 18%, v roce 2003 pak míra pirátství překročila 20% a tento stoupající trend nadále pokračoval. V roce 2006 dosáhla míra audiovizuálního pirátství 38% a v prvním pololetí 2007 se očekává další zvýšení na téměř 40%. Klasické analogové technologie jsou pro piráty již neatraktivní. Obecný trend zvyšování míry pirátství je očekávaným, byť nežádoucím, důsledkem rozšiřování digitálních formátů, zejména DVD, ale nově i Blu-Ray a HD-DVD technologií a zejména pak rozvojem a masivností vypalovacích technologií a snížení ceny jak vypalovacího hardwaru, tak prázdných médií. Všechny aktivní prostředky použité k ochraně DVD, Blu-Ray i HD-DVD disků, (CSS, regionální kódy, Macrovision, atd.) jsou definitivně překonány, a nepředstavují pro piráty problém. Pirátství současnosti stíhá veškeré hranice a odlišnosti regionů – je globální.

Globální digitální pirátství má v zásadě dvě hlavní podoby. Jednou je výroba a distribuce pirátských lisovaných DVD, druhou úprava záznamů filmů do formátu pro DVD-R a CD-R a jejich šíření prostřednictvím Internetu. Boj proti oběma těmito problémům musí být zaměřen především proti zdroji pirátství a jeho příčinám. Tyto aktivity musí být už ze své podstaty globální. Motion Picture Association (MPA), která je členem ČPU, a zastřešuje protipirátské aktivity filmového průmyslu po celém světě, vyvíjí prostřednictvím dostupných postupů nátlak na země, které umožňují masivní výrobu pirátských DVD a jejich distribuci do dalších zemí. Provozuje mezinárodní internetovou vyhledávací službu, která detekuje závadný obsah na webových stránkách i jednotlivých počítačích zapojených do sítě a automaticky generuje a rozesílá výzvy k odstranění závadného obsahu. MPA také pozorně sleduje vývoj právní úpravy ochrany duševního vlastnictví na mezinárodní úrovni i v jednotlivých státech. V rámci Evropy MPA lobbuje nejen za podobu přijímaných směrnic EU, které se problematiky pirátství dotýkají, ale i za takové jejich implementace do zákonodárství jednotlivých států, které by nastavily lepší výchozí pozice pro boj s pirátstvím. Na druhou stranu vnitřní transformace filmového průmyslu, zejména změna marketingových postupů a vývoj nových distribučních modelů, nepostupuje zatím příliš rychle. K omezení globálního charakteru pirátství je také postrádána regulace vývoje technologií, umožňujících vyřadit z provozu ochranné prostředky použité k ochraně děl, a zejména pak omezení rozšiřování těchto technologií v uživatelsky komfortním provedení.

Náš trh v současnosti zasahuje zejména internetová forma pirátství a přepalování DVD-R, lisovaná DVD však představují reálnou hrozbu. Přesto, že základ úspěšnosti protipirátských aktivit tkví v současnosti především v globálních aktivitách, naším úkolem je omezení důsledků celosvětového pirátství na náš trh. Stejně jako protipirátské aktivity je důležité i úsilí o otupení dvou hlavních zbraní pirátských produktů – časového předstihu a ceny.

Internet

Zneužívání internetu k pirátským aktivitám, zejména nabízení pirátských nosičů a pomůcek k pirátským aktivitám, např. dekodérů, dále sdílení souborů a umožnění stáhnout si či pustit si film bez souhlasu nositelů práv.

Internet je rychle se rozšiřující a vyvíjející médium, které je však často zneužíváno k různým druhům pirátství a jiným trestným činům. Vzhledem ke stále větší dostupnosti se Internet v průběhu posledních let stal běžnou součástí moderního života a jeho vzrůstající rychlost poskytuje dobrý základ pro pirátské aktivity. Výrobní pirátství na Internetu je úzce propojeno s vypalováním, které se rozvinulo v obrovský problém. Dostupnost často i předpremiérových titulů je velmi dobrá a lidé často vypalují kopie pro přátele, spolužáky a známé, a to nezdědka už před jejich uvedením do kin. Někteří z nich berou pirátství jako výnosný byznys a nabízí pirátská CD či DVD na svých webových stránkách nebo na inzertních serverech. Zdrojem takto kolujících filmů jsou zpravidla nepříliš kvalitní nahrávky, pořízené kamerou v kinech ("CAM", tzv. „kinoripy“), nebo takzvané "DVD-ripy", které pocházejí buď z již oficiálně vydaných DVD nebo z disků, které nějakým způsobem unikly v době před uvedením do prodejní sítě. Kromě těchto formátů dále rozlišujeme:

- "telesync" - nahrávka pořízená kamerou v kině, která je smíchána s kvalitnější zvukovou stopou z alternativního zdroje (typicky z audio výstupu na sluchátka, který mají sedadla pro diváky s poruchou sluchu)
- "telecine" - záznam pořízený pomocí speciálního zařízení pro snímání obrazu z filmového pásu

- "DVD screener" - záznam z DVD disku pro recenzenty, překladatele či členy některé z filmových akademií, který obsahuje černobílé scény nebo nápisy studia
- "DVDR" - kopie celého DVD, u které byly provedeny úpravy nutné ke snížení její velikosti na kapacitu jednovrstvého zapisovacího DVD média (typicky jsou odstraněny bonusy či některé zvukové stopy, popřípadě je provedeno překódování obrazové stopy na nižší datový tok)
- "DVDR9" - neupravená kopie celého DVD, kterou lze vypálit jen na dvouvrstvé médium

Po stažení z internetu je film buď vypálen v této podobě nebo převeden do formátu, který vyhovuje specifikaci DVD disku a může být tedy přehrán na stolních DVD přehrávačích (pokud v této podobě není již stažen). Filmy stažené ze zahraničních serverů piráti opatří vlastními českými titulky, které jsou distribuovány pomocí specializovaných webů. Pokud pirát vyrábí kopie za účelem vlastního obohacení, zpravidla je nabízí za ceny v rozmezí 50 - 100 Kč.

P2P síť a stahování obecně:

S rozvojem rychlého Internetu došlo k rapidnímu vzrůstu obliby takzvaných peer-to-peer sítí (P2P), které jsou založeny na přímém datovém přenosu mezi dvěma či více uživateli a slouží převážně k neautorizované výměně souborů chráněných autorským právem. V současné době se v tuzemsku těší největší oblibě síť Direct Connect, ke kterým se dle našeho odhadu denně připojuje několik desítek tisíc lidí, a tzv. Torrent trackery, jejichž dopad mírně snižuje skutečnost, že se na ně mohou registrovat pouze lidé, kteří získají doporučení od některého z již registrovaných lidí (popřípadě se na ně nelze registrovat vůbec, protože bylo dosaženo maximálního počtu uživatelů).

Přímé uploady:

Kromě P2P sítí jsou velmi oblíbené i přímé uploady k umožnění následného přímého stahování. Rozmach "přímého stahování", kterým rozumíme stahování přímo pomocí internetového prohlížeče bez využití specializovaných programů, úzce souvisí se vznikem velkého množství tzv. filehostingových serverů typu Rapidshare.de, MegaUpload.com nebo českých Nahraj.cz či eDisk.cz. Vzhledem k tomu, že na ně může kdokoli umisťovat soubory o velkém objemu (omezení se pohybují od 100 MB až po několik GB), je jejich existence velmi lákavá právě pro piráty. Ti jsou sice často nuceni film rozdělit na více částí, většinou pomocí komprimačního programu WinRAR nebo správce souborů Total Commander, ale to jim v šíření nijak nezabráňuje. Na specializovaných diskusních fórech (Warforum.cz, board.czhannes.com, Netpark.cz, Warezneta.cz) dokonce tímto způsobem bojují o určitou "prestiž" a navzájem soutěží o to, kdo jako první sežene odkazy na nový film, popřípadě jej na některých z filehostingových serverů sám umístí. Spousta lidí využívá k šíření podobných odkazů také blogy. Na Internetu jsou k dispozici také DVD přebaly a titulky k filmům. Obaly, stejně jako dialogy filmů, jsou předmětem ochrany podle práva autorského, a jejich neoprávněným šířením dochází k porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským.

Výrobní pirátství na Internetu:

Velmi časté je využívání Internetu jako inzertního a distribučního prostředku pro pirátské zboží. Nabízeným zbožím jsou většinou vypálené DVD disky s filmy, počítačovými programy, herními tituly a hudbou. Jak ČPU i jiné protipirátské organizace provádějí stále více úspěšných zátahů proti internetovým pirátům, stávají se tito velmi opatrní vůči "novým zákazníkům". Často prodávají pouze zavedeným zákazníkům či na doporučení a do jejich odběratelské sítě tudíž není jednoduché proniknout. Někteří piráti postupují velmi sofistikovaně a po jejich odhalení a identifikaci jim není jednoduché prokázat větší rozsah jejich trestné činnosti. I v takových případech je však úspěšnost odhalení a potrestání piráta vysoká, i když taková vyšetřování vyžadují více úsilí a času.

Tzv. nekalé pomůcky:

Internet je rovněž používán pro výměnu informací, zveřejňování schémat zasílání nebo inzerci tzv. nekalých pomůcek, hlavně satelitních dekodérů, černých skříněk a videorekordérů. Je rovněž používán pro zveřejňování kódů ke smart kartám a satelitním dekodérům. Tato praxe přetrvává z doby, kdy takovéto jednání nebylo možno postihovat trestně. Podle současné právní úpravy je však i taková činnost porušením práv, za které může být pachatel i trestně stíhán.

Streaming:

Vysílání prostřednictvím Internetu je užitím obsahu vysílání, ke kterému je třeba svolení nositelů práv. Vzhledem k teritoriální neomezenosti Internetu musí vysílatel získat svolení na celosvětové šíření díla, jinak by se jednalo o porušení práv. V uplynulých letech byl zaznamenán pouze jeden případ neoprávněného internetového vysílání filmů a zvukové obrazových záznamů, a to jednotýdenní webcasting televize Nova.

DVD-R a CD-R pirátství:

Na rozvoj tohoto pirátství má vliv zejména rozšířenost počítačů, zvyšování rychlostí připojení k internetu a snižování nákladů na něj, snižování ceny médií, vypalovaček i počítačů samotných, dostupnost a lehká ovladatelnost programů k vypalování i úpravám formátu, dostupnost českých titulků a v neposlední řadě i dostupnost samotných filmů a to často ještě před jejich oficiální premiérou. Počet případů DVD-R a CD-R pirátství filmů v posledních dvou letech prudce narůstá. Spolu s programem umožňujícím prolomení ochranného kódu DVD disku byly vyvinuty programy ke komprimaci nahrávek filmů, které představují v oblasti filmů obdobný fenomén jako MP3 v hudbě. Na Internetu jsou pro zasvěceného k dispozici filmy, často předpremiérové, upravené do formátů vhodných pro přenos po síti a vypalování na CD-R, případně DVD-R. Většina těchto souborů pochází původně z USA a Kanady, brzy se však prostřednictvím sdílení rozšíří do většiny českých komunit. Překážkou není ani česká verze; piráti filmy sami titulkují, nejčastěji využívají služby speciálních internetových stránek obsahujících velké množství různých titulků, případně film sami přeloží. Sdílení filmových souborů prostřednictvím internetu je v současnosti velmi rozšířené; alarmující je, že sdílené soubory jsou často umístěny na internetových serverech provozovaných akademickými či vědeckými institucemi. Sdílení souborů je významným podhoubím pro CD-R a DVD-R pirátství. Kvalita a rychlost internetového připojení stále stoupá za současného snižování ceny služeb. To umožňuje jak rychlé stahování nejnovějších filmů tak jejich další šíření, jak v hmotné podobě, tak prostřednictvím vypálených kopií. Sdíleční služby většinou fungují na principu, kdy osoba, která určitý soubor stahuje, tento soubor a další soubory umístěné ve sdíleném adresáři, zpřístupňuje dalším uživatelům sdíleční služby. K zapojení do některých z těchto služeb je nutné nasdílet minimálně určitý objem dat. Takto se do internetové, ale i hmotné distribuce nelegálně dostávají filmy, které jsou dosud hity v kinech, a na DVD budou legálně vydány až za několik měsíců. Nejčastější internetový pirát je student střední či vysoké školy a mladý pracovník velké firmy, který má zadarmo velmi rychlé připojení k Internetu a je ve spojení s komunitou obdobně zaměřených lidí. Pokud se věnuje rozšiřování filmů za úplatu, získává své zákazníky jak ze svého okolí tak prostřednictvím internetu. Ke své nelegální činnosti často využívá školní zařízení, tedy počítače, vypalovačku a internetové připojení. Nejen, že tak ke svému obohacení zneužívá zařízení zaměstnavatele nebo zařízení pořízené z veřejných prostředků pro podporu školství, ale omezuje tak i využití tohoto zařízení kolegy či jinými studenty ke studijním účelům. Některé vysoké školy praktikují vnitřní kontrolní systém užívání počítačové sítě, na mnohých vysokých i středních školách však taková kontrola většinou chybí nebo je zcela nedostatečná.

S ohledem na kvalitu záznamu jsou filmy po vydání na DVD rippovány, tj. převedeny do počítače s odstraněnou protikopírovací i jinou ochranou k další úpravě či komprimaci a vypalování na DVD-R a CD-R disky. Ty je zpravidla možné přehrát v běžných přehrávačích DVD, stejně jako CD-R vypálená ve VCD formátu. Tyto pirátské disky však nemohou legitimní

disky nahradit zcela. Legitimní vydavatelé filmů používají lisované nosiče většinou s kapacitou 8,4 GB, nazývané standard DVD9. Tento nosič kromě filmového titulu dále obsahuje titulky, zvukové stopy, bonusy a menu. Vypalovací média DVD-RAM, DVD-R/RW a DVD+R/RW jsou tzv. standard DVD5, a to znamená, že jejich velikost je 4,7 GB (skutečná 4,38 GB). Z tohoto důvodu není možné provést identickou kopii filmového DVD na jeden nosič DVD-R. Aby bylo možné zkopírovat film pouze na jeden nosič DVD-R, je nutné vynechat některé části (ostatní titulky, zvukové stopy, bonusy a menu), které jsou součástí originálního nosiče, a/nebo zkomprimovat obrazový či zvukový záznam na nižší datový tok. K této úpravě se používá PC a programy umožňující kopírování a dekryptování filmu z DVD na harddisk (rip), vyřazení některých částí filmu, konvertování filmu do nižší kvality, případně vytvoření region free disku. Vypálená média také vykazují daleko větší procento chyb oproti lisovaným. Takové disky mají tendenci se „zasekávat“, přeskakovat porušené pasáže, často dochází při převodu k různým chybám v titulcích, obraz se rozpadá apod.

Meziroční nárůst digitálního pirátství převyšuje 100%. Česká protipirátská unie řeší se závažné případy výroby a distribuce CD-R a DVD-R s filmy prostřednictvím trestních oznámení, v poslední době přistupuje podobným způsobem také k případům sdílení souborů prostřednictvím internetu. Zveřejňování schémat dekodérů a jiných nekalých pomůcek je řešeno především varovnými listy a jednáním s poskytovateli prostoru pro umístění webových stránek. Kromě toho je připravován vzdělávací program pro školy, který by měl nastartovat kontrolní mechanismy uvnitř školních zařízení i s vyvozením patřičných důsledků při porušování daných pravidel a samozřejmě i právních předpisů. Případy audiovizuálního pirátství na CD-R a DVD-R jsou často spojeny i s jinými druhy pirátství, zejména s pirátstvím multimediálních her a jiného softwaru a hudby. Často však dochází i ke spojení s trestnými činy neoprávněného podnikání, ohrožování mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže.

Lisovaná DVD: V současnosti existují dva hlavní zdroje těchto disků – Asie a Rusko. V Asii (zejména Číně, Singapuru, Malajsii, Indonésii a Tchaj-wanu) byla pirátská DVD lisována nejdříve. Produkce se nejprve zaměřila na tamní obrovský trh, posléze byly přebytky pašovány zejména do zemí se značným anglicko-jazykovým zázemím. V současnosti jsou v těchto teritoriích vyráběny i verze pro větší evropské země, zejména Německo, které se však u nás zatím vyskytují sporadicky (řádově stovky na příhraničních tržištích). Lisovny DVD v Rusku začaly sice později, avšak o to kvalitněji. Ruské lisovny se soustředí na evropský trh včetně zemí střední a východní Evropy. Ruské padělky jsou navenek velmi dobře provedené a obsahují nejen jazykové titulky cílových zemí včetně češtiny, ale v některých případech i dabingové verze. Naším úkolem je omezit dovoz těchto DVD do ČR a jejich další distribuci.

Byť je kvalita pirátských DVD ve srovnání s kvalitou záznamů na CD-R nebo kvalitou sdílených souborů nepoměrně vyšší, i u pirátských DVD dochází ve srovnání s oprávněným nosičem v drtivé většině případů k jejímu snížení. Základní problém pro piráty představuje master, tedy předloha, ze kterého získají a upraví záznam. Snížení kvality je patrné zejména u předpremiérových titulů, kdy za předlohu nezřídka slouží digitální kamerou natočené filmové představení. U filmů pirátsky šířených prostřednictvím Internetu nebo na CD-R nastává další zádrhel v komprimaci, která kvalitu záznamu dále snižuje. U pirátských DVD, jejichž předlohou nebyl komerční nebo neveřejný propagační DVD disk, leží kámen úrazu především ve vyladění barev a celkové kvalitě obrazu. Při testech, které jsme dělali s pirátskými a legitimními DVD těchto filmů, jsme zjistili, že u pirátských kopií dochází také ke zpomalování záznamu cca o 1 sekundu za minutu. V případě podomácku vytvářených titulků neexistuje jazyková korektura nebo je nekvalitní, takže v tisku i v titulcích jsou časté gramatické chyby. Pokud byl předlohou pirátského DVD komerční nebo neveřejný propagační DVD disk, nejsou vzhledem k časté absenci bonusů a některých zvukových stop často plně funkční menu. Disky navíc neprocházejí výrobní kontrolou, takže jsou oproti legitimním DVD značně chybové.

Specifickým problémem je prodej digitálních rozmnoženin filmů na tržištích v příhraničních oblastech ovládaných zejména vietnamskými prodejci. Na těchto tržnicích jsou kromě videokazet běžně k dostání CD s filmy, označované správnými orgány jako DVD, neboť jsou prodávána v obalech DVD. V současnosti se jedná zpravidla o CD-R v německé jazykové verzi, vypálené ve formátu VCD, takže se dají přehrát v DVD přehrávači. Takové kopie samozřejmě neobsahují funkce DVD (výběr scén, zvuku, titulků) ani bonusy. Zprvu se vyskytovaly klasické

lisované VCD disky, nyní jsou s ohledem na nižší náklady téměř zcela nahrazeny vypálenými CD. Objevují se i pirátská DVD, importovaná většinou z Asie, avšak piráti s ohledem na cenu dávají přednost CD. Účinnost potírání tohoto jevu ztěžují skutečnosti, že prodejci mají velmi dobrou organizaci a informační systém a tržiště jsou často na místech, kde je jediná průjezdná přístupová cesta.

S problematikou digitálního pirátství úzce souvisí problém nekalých pomůcek, s jejichž pomocí lze omezit či vyřadit z provozu ochranu díla před neoprávněným užitím, např. kódování. V oblasti DVD se jedná zejména o program deCSS umožňující přehrávání obsahu DVD na pevný disk počítače k jeho další úpravě a dekodér vyřazující z účinnosti ochranu Macrovision proti kopírování. Autorský zákon č. 121/2000 Sb. výrazně novelizoval ustanovení o nekalých pomůckách. Ustanovení § 43 AZ stanoví, že do práva autorského neoprávněně zasahuje ten, kdo obchází technické prostředky ochrany práv, i ten, kdo pomůcky k obcházení práv vyrábí, dováží, přijímá, rozšiřuje, prodává, pronajímá, propaguje prodej nebo pronájem nebo drží k obchodním účelům. Taková činnost porušením může naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 trestního zákona. Zároveň autorský zákon v § 30 odst. 5 stanoví, že skutečnost, že výroba jedné kopie pro vlastní osobní potřebu resp. užití díla pro vlastní potřebu se nepovažuje za autorskoprávní užití a nevyžaduje tedy předchozí svolení nositelů práv, nemá vliv na oprávnění nositelů práv opatřit díla ochranou, která ztíží či znemožní přístup k dílu nebo výrobu jeho rozmnoženiny.

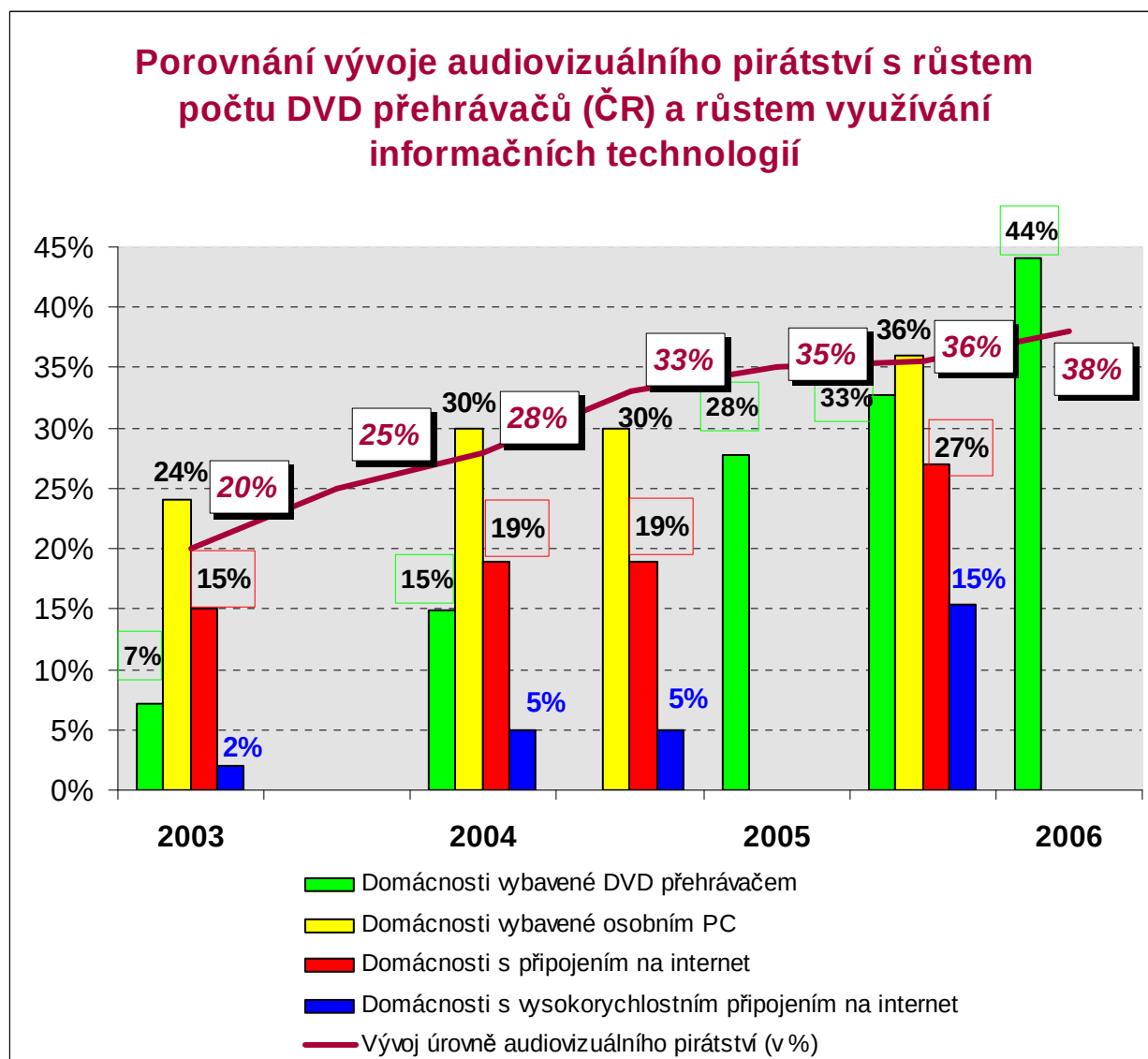
Pirátsství poškozuje všechny

V České republice se často setkáváme s názorem veřejnosti, že pirátství je problém pouze úzké skupiny subjektů - nositelů práv k dílům, které jsou neoprávněně užívány. Tento názor je však značně nepřesný a nezohledňuje většinu aspektů pirátství. Poškozeným je nejen přímý nositel práva k předmětnému dílu, ale také další subjekty. Zřejmým je poškozování všech subjektů v určitém odvětví, neboť pirát je pro ně nekalou konkurencí, která nabízí stejné nebo podobné zboží za nižší cenu, neboť nemá náklady na pořízení práv k užití, a navíc používá méně kvalitní a tím i levnější hmotný substrát. Přesto však má pirát z každého prodeje větší zisky než legální podnikatel. Legální podnikatel musí kromě nákladů na pořízení práv k distribuci určitého díla, které se pohybují v řádech tisíců amerických dolarů, a povinných odvodů za prodej každého nosiče s tímto dílem (tyto odvody se pohybují zpravidla v rozmezí 15-45% z hrubého zisku, přičemž je stanoven minimální odvod ve výši 1,5 – 10 dolarů za jeden nosič v závislosti na způsobu užití a fázi exploatace) vynaložit náklady i na pořízení české verze a marketing. Z konečné ceny legálního produktu tvoří 22% DPH, to je u DVD v ceně 890 Kč DPH ve výši 160,50 Kč. Téměř stejnou část ceny tvoří prodejní marže obchodníka. Všechny subjekty podílející se na legálním šíření díla platí samozřejmě také daň ze zisku. Pirátská DVD jsou většinou provedena v chudším vybavení, neobsahují bonusy, případně jich obsahují menší množství, často jsou používány disky nejnižší kapacity, struktura disku a tím i funkce, které disk obsahuje jsou jednodušší než u legitimního disku. To vše, spolu s neplacením licencí a daní snižuje náklady piráta. U výroby DVD jsou však nejvyšší vstupní náklady před samotnou replikací, tedy náklady na vytvoření struktury disku a výrobu matrice. Tyto vstupní náklady se pak rozpouští v ceně každého prodaného DVD. Pirátská linka přitom kopíruje pouze zaručené trháky a v deseti až stotisícových nákladech, neboť tyto padělky distribuuje po celém kontinentě. Naproti tomu legální vydavatel pracuje s těmi filmy a bonusy, ke kterým má licenci a vydává pro území, pro které tyto licence získal. V prostředí českého trhu pak hovoříme o objemu cca 500-1000 prodaných DVD disků od běžného titulu. Výrobní náklady připadající na jedno prodané DVD jsou v těchto objemech samozřejmě značně vyšší, než při deseti či stotisícových nákladech pirátských disků.

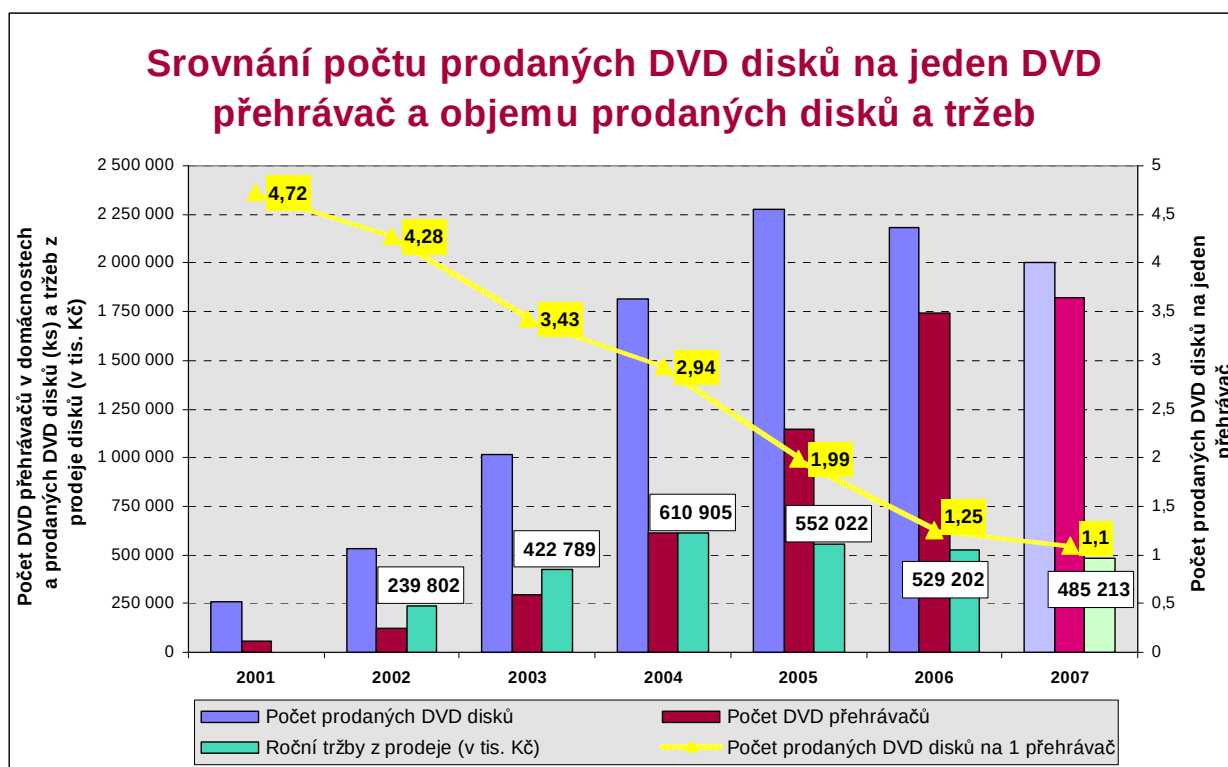
Pirátskými aktivitami je poškozována celá společnost. Černý trh snižuje legální zisky, ze kterých jsou odváděny daně, přitom zisky z tohoto nelegálního podnikání jsou nemalé. Piráti přitom daně ani clo neplatí. Celosvětové zisky pirátů převyšují zisky z prodeje drog, organizované prostituce a černého obchodu se zbraněmi, hrozící tresty jsou přitom výrazně nižší. Vysoké zisky z pirátství a nízké tresty lákají organizovaný zločin, který prostřednictvím těchto příjmů financuje své další nekalé aktivity. Současné pirátství je doménou

organizovaného zločinu, kdy mezinárodně operující gangy zásobují pirátským zbožím celé kontinenty.

Pirátství omezuje rozvoj legálního průmyslu a při vyšší míře pirátství je dopad na legální společnosti natolik negativní, že jsou nuceny výrazně omezovat svou činnost, propouštět zaměstnance, případně dochází i k likvidaci celých společností. Pirátství výrazně ubírá pracovní místa, jak bylo zjištěno i průzkumem Evropské komise. Poškozeným je také spotřebitel, který dostává za cenu často podobnou ceně originálního výrobku méně kvalitní produkt bez možnosti reklamace. Nižší kvalita zůstává zachována i u digitálních nosičů (viz výše).

Jak je dobře patrné z grafu, větší dostupnost technologie DVD a levnější a rychlejší připojení na Internet se podílí na zvyšování pirátství, které v roce 2006 dosáhlo 38% a k polovině roku 2007 již bude převyšovat 40%. Následující graf názorně zobrazuje, jaký dopad mají tyto faktory na prodej legitimních disků DVD. Zatímco v roce 2001 se na jeden přehrávač v domácnostech prodalo ročně v průměru téměř 5 kusů DVD s filmy, v roce 2006 to bylo již jen 1,25 disku ročně a podle letošních prognóz to bude jen něco málo přes 1 DVD disk.

Piráství výrazně deformuje trh na straně nabídky i poptávky. Piráti jdou za snadným a zaručeným ziskem, který budou mít především z prodeje mainstreamových titulů. Tento trend je zejména patrný u digitálního pirátství, které překračuje hranice, neboť pirátské DVD obsahuje nejrozličnější jazykové verze a může se tak prodávat od Ruska až po USA. Vzhledem k rozloze trhu, který tak piráti „obhospodařují“ jsou výrobní náklady (detailně viz výše) zanedbatelné, a piráti se pak mohou se svým zbožím cenově podbízet. Pro obvyklého zákazníka je cena výrazným stimulem pro koupi zboží; při prostém porovnání ceny legitimního DVD s titulem například národní kinematografie a pirátské kopie mainstreamového titulu se většina zákazníků rozhodne pro koupi levnější varianty, i když třeba z počátku měli zájem o jiný titul. To zpětně působí na vydavatele, kteří se tak na DVD snaží vydávat pouze takové tituly, u nichž lze předpokládat alespoň objem prodeje k návratnosti investice. Tento problém se týká zejména národních kinematografií a nezávislých snímků, které mají menší okruh diváků, neboť jejich distribuce je individuální. Vydavatelé v různých zemích se sice snaží domluvit na výrobě společného DVD, avšak i tak je předpokládaný objem prodeje výrazně nižší než u disků šířených bez ohledu na území.

Přehled pomoci a součinnosti, kterou ČPU poskytuje státním orgánům:

- Vyhledávání pirátství
- Účast při kontrolách a razíích
- Předběžná posouzení zajištěného zboží
- Odborná posouzení
- Identifikace děl a poškozených
- Vyčíslení škody, zastupování poškozených
- Pomoc a podpora při dalším vyšetřování
- Zjištění detailů k zásilkám
- Školení a semináře
- Zajištění zničení zboží

Kontakt:

Česká protipirátská unie

<http://www.cpufilm.cz>

cpuilm@cpuilm.cz

sídlo: Pobřežní 22, 186 00 Praha 8

koresp. adresa: Sokolovská 37/24, 186 00 Praha 8

Tel. 222 328 778, Fax 222 320 983

Zpracovala Mgr. Markéta Prchalová, výkonná ředitelka České protipirátské unie © ČPU 2007, 2004, 2003

Znáte naši osvětovou, pozitivně laděnou kampaň Filmy nejsou zadarmo? Zavítejte na stránky kampaně www.filmynejsouzadarmo.cz! Dozvíte se mimo jiné jak vzniká film a kolik to stojí, můžete si přečíst názory filmových profesionálů na pirátství, prohlédnout a stáhnout protipirátské spoty, loga, nálepky a tapety či si zasoutěžit o atraktivní ceny.

